

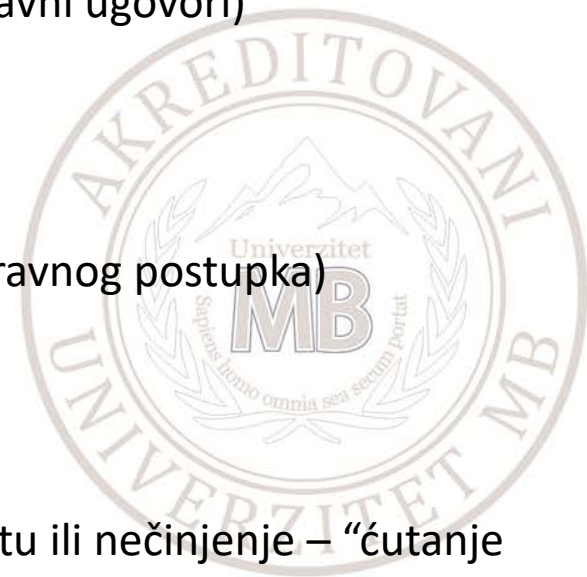
UPRAVNI AKT

Prof. dr iur. Marija Kostić

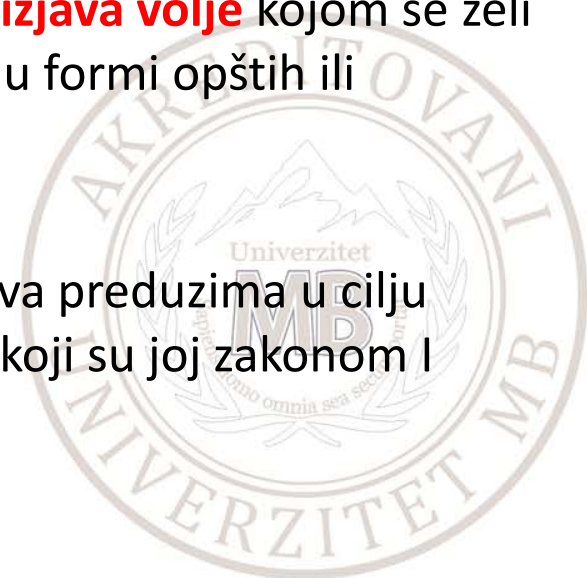
Pojam upravne delatnosti i načini vršenja

- **POJAM: ukupnost aktivnosti uprave** (autoritativnih i neautoritativnih) kojima uprava **ostvaruje svoju socijalnu funkciju- realizaciju društvenih ciljeva države.**
- **NAČINI VRŠENJA:** organi državne uprave svoje delatnosti vrše putem:
 - ✓ **pravnih akata** (upravni propisi, upravni akti i upravni ugovori)
 - ✓ **materijalnih radnji** (upravne radnje)
 - ✓ **sprovođenja neophodnih postupaka** (upravnog postupka)
 - ✓ **vršenja nadzora** (upravni i inspekcijski)
 - ✓ **preuzimanja odgovornosti** (za pričinjenu štetu ili nečinjenje – “ćutanje uprave”)

Vrste upravne delatnosti i akti uprave

- Propisane **ustavom i zakonom**, čime se vrši njihovo **određenje u smislu poslova i zadataka** koji se upravi stavljaju u nadležnost.
- **AKTI UPRAVE:**
 - a) **PRAVNI AKTI** (upravni propisi i upravni akt): kao **izjava volje** kojom se želi **proizvesti pozitivno ili negativno pravno dejstvo** - u formi opštih ili pojedinačnih pravnih akata);
 - b) **MATERIJALNE RADNJE (ljudske radnje)** koje uprava preduzima u cilju obavljanja svoje delatnosti, tj. poslova i zadataka koji su joj zakonom i drugim propisima povereni.

Upravni akt

- Najvažnija vrsta pravnog akta putem kog uprava obavlja svoju delatnost.
- **Pojedinačni pravni akt**, kojim se propisuju određena **pravila za konkretan slučaj i konkretno lice**.
- Zakonom o upravnim sporovima RS (čl. 7) upravni akt je definisan kao: “akt kojim nadležni organ rješava o izvesnom pravu ili obavezi, odnosno neposrednom ličnom interesu fizičkih i pravnih lica ili drugih stranaka u kakvoj upravnoj stvari”.
- Kod nas se umesto izraza upravni akt najčešće sreću termini: **REŠENJE** ili **NALOG**.

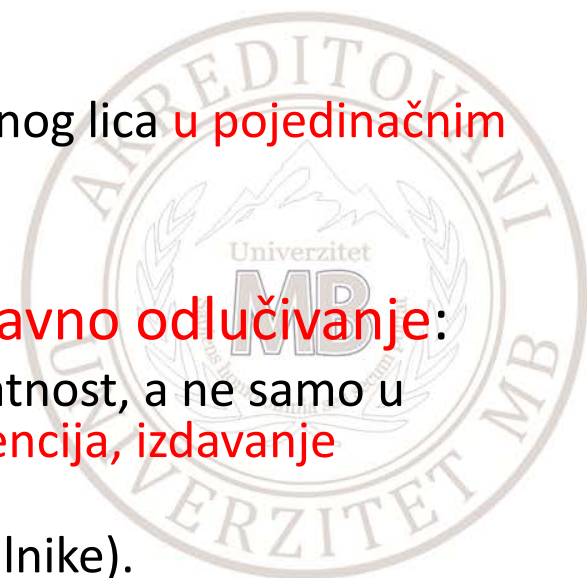
Obeležja upravnog akta

- **Konkretnost**
- **Autritativnost:** nije obeležje svakog upravnog akta, već samo onih gde se subjektu nalaže pravna obaveza ili se spram njega primenjuje prinuda (radi izvršenja akta). U deklarativnih upravnih akata o priznavanju nekog prava (npr. biračkog) ne može se govoriti o autoritativnosti (nije moguće nekoga naterati da vrši svoje pravo).
- **Jednostranost:** jedna strana u pravnom odnosu, isključivom izjavom svoje volje, određuje prava i obaveze druge strane.
- **Pravno dejstvo**
- **Zasnovanost na zakonu**
- **Izvršnost**

Upravna stvar

- **Glavni predmet upravnog postupka i povod za donošenje upravnog akta.**
- **U užem smislu:** pravna situacija u kojoj se na osnovu pravnih propisa rešava o:
 - priznavanju nekog prava,
 - utvrđivanju **obaveze** ili
 - ostvarenju **pravnog interesa** pojedinaca ili pravnog lica **u pojedinačnim slučajevima**.
- **U širem smislu:** upravna stvar je **svako upravno odlučivanje**:
 - svaka situacija u kojoj uprava obavlja svoju delatnost, a ne samo u pojedinačnom slučaju (**vođenje službenih evidencija, izdavanje uverenja, potvrda I sl.**) ili
 - situacije kada uprava **donosi svoje propise** (pravilnike).

Donosilac upravnog akta

- **Organi državne uprave**
- **Drugi državni organi** koji su zakonom ovlašćeni da postupaju u upravnim stvarima
- **Pokrajinski, gradski i opštinski organi**
- **Nedržavni organi** (ustanove javnih službi, javna preduzeća I sl.)

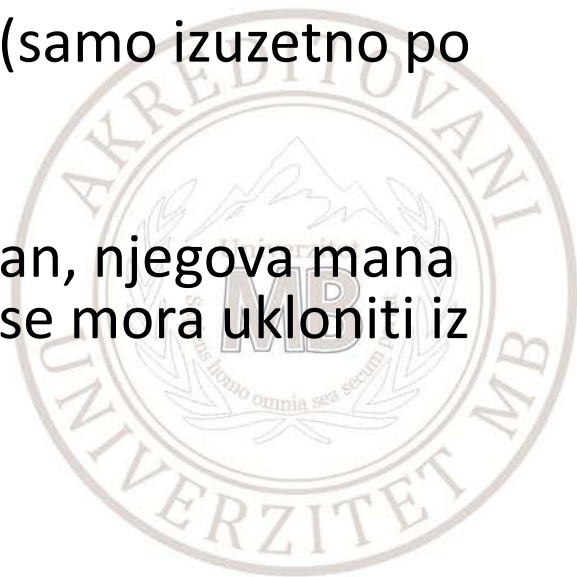
Vrste upravnih akata

- **Pozitivni i negativni**
- **Konstitutivni i deklarativni**
- **Vezani, slobodni i mešoviti**
- **Jednostavni i zbirni**
- **Formalni i neformalni**
- **Doneti po službenoj dužnosti i doneti na zahtev stranke**
- **Rešenje i zaključak**

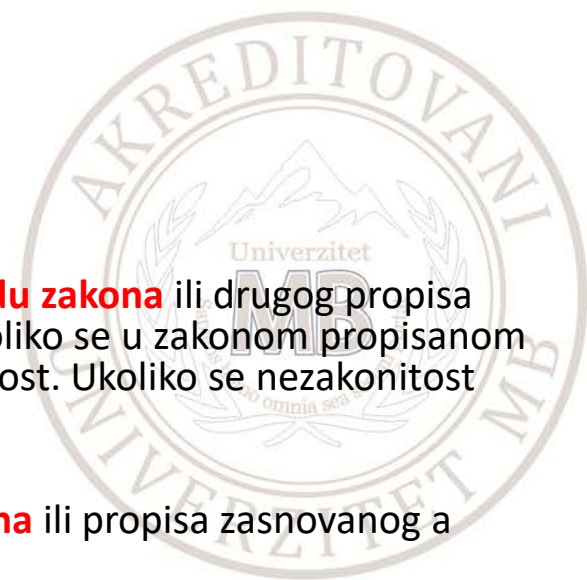
Pogrešni upravni akti

- **Presumptio legis** je da je **svaki upravni akt u trenutku svog donošenja pravno perfektan** (tehnicki ispravan, zakonit i celishodan).
- **Preispitivanje zakonitosti na izričit zahtev** (samo izuzetno po službenoj dužnosti).
- Ukoliko se ustanovi da je akt pravno defektan, njegova mana se mora ispraviti a ako je to nemoguće, on se mora ukloniti iz pravnog poretka.

Nezakoniti upravni akti

- ☐ Sadrže manu koja predstavlja **direktnu povredu- kršenje zakona**.
- ☐ **Nezakonitost u MATERIJALNOM smislu:** npr. aktom je odbijen zahtev stranke koji je trebalo da bude prihvaćen.
- ☐ **Nezakonitost u FORMALNOM smislu:** npr. prekršeno bitno pravilo postupka da se sasluša stranka.
- ☐ Prema težini povrede zakona razlikujemo:
 - a) **Rušljive (relativno ništave)** upravne akte: sadrže **lakšu povredu zakona** ili drugog propisa zasnovanog na zakonu, te vremenom mogu konvalidirati, ukoliko se u zakonom propisanom roku (kod nas 15 dana – 5 godina) ne utvrdi njihova nezakonitost. Ukoliko se nezakonitost potvrdi, postaju ništavi.
 - b) **Ništavi** upravni akti: sadrže grešku u vidu **teške povrede zakona** ili propisa zasnovanog a zakonu, te su apsolutno ništavi i ne mogu konvalidirati.

Pravno dejstvo upravnog akta

- **Zakonnitost**
- **Konačnost**
- **Izvršnost**
- **Pravosnažnost**

Zakonitost

- U savremenim pravnim sistemima važi *presumptio iuris*, tj. **pretpostavka zakonitosti i celishodnosti upravnog akta**, dok se ne utvrdi suprotno.
- Izuzetak u slučaju da je donet zakonit i celishodan pravni akt, koji je određeno vreme kao takav proizvodio pravno dejstvo, ali se u međuvremenu promeni zakon na osnovu kog je akt donet I sada taj akt više nije u skladu sa novim zakonom. Tada se poništava ili menja postojeći upravni akt, ali uz zaštitu prava i interesa stanke na koju se akt odnosi.
- **Zabrana reformatio in peius, dozvoljen reformatio in melius.**

Pravosnažnost

- Označava **pravnu nepromenljivost** upravnog akta i svojstvena je svim pravnim aktima. **KONAČNO POTVRĐENA ZAKONITOST.**
- Jedini **izuzetak su negativni upravni akti**, koji nikada ne postaju pravosnažni.

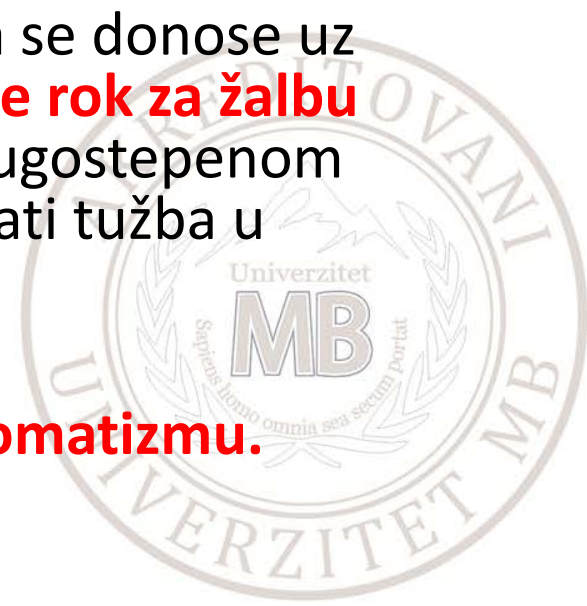
Zbog čega?

- Mogu se menjati ulaganjem **vanrednih pravnih sredstava.**
- **Formalna i materijalna pravosnažnost.**

Konačnost

- **Nemogućnosti ulaganja žalbe kao redovnog pravnog sredstva, ali se može podizati tužba u upravnom sporu.**
- Prvostepena rešenja postaju konačna kada se donose uz **isključenje mogućnosti ulaganja žalbe ili se rok za žalbu propusti** (tada se ne može ulagati žalba drugostepenom organu, već se jedino može direktno podizati tužba u upravnom sporu).
- **Drugostepena rešenja su konačna po automatizmu.**

Izvršnost

- **Faktička mogućnost njegovog izvršenja** - ne postoje smetnje da se akt realizuje.
- **Dobrovoljno izvršenje**- kada je akt donet na zahtev stranke, podrazumeva da je povoljan za nju i tada se izvršenje ostavlja samoj stranki.
- **Prinudno izvršenje**- akt donet u postupku po službenoj dužnosti, nepovoljan za stranku a izvršenje povereno upravnom organu.
- Izvršnost po pravilu **nastupa kada i konačnost**- ulaganje žalbe zaustavlja izvršenje (**suspenzivno dejstvo žalbe**), osim u slučajevima kada rešenje nalaže neku obavezu, žalba ne zaustavlja izvršenje rešenja.

Dodaci upravnom aktu

- **Delovi upravnog akta koji su povezani sa glavnom odlukom i u određenom smislu je modifikuju.**
- **Uslov:** buduća neizvesna okolnost od čijeg nastupanja zavisi pravno dejstvo akta. Može biti odložan ili raskidan.
- **Rok:** posebna vrsta uslova čije je nastupanje izvesno. Može biti odložan ili raskidan.
- **Nalog:** vid **nametanja obaveze** nekom licu da nešto čini ili se od nečega uzdrži. Ovo je u suštini vrsta naređujućeg rešenja, samo što ne predstavlja zaseban upravni akt, vec je sastavni deo nekog drugog upravnog akta.

